

Matrikelstyrelsen i København om de spørgsmål, der er dukket op fra tid til anden.

Som sagt: Jeg takker for den velvillige modtagelse af lovforslaget.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er glad for, at ministeren selv understreger de positive resultater, der har været med udviklingen af arbejdet i matriklen i Sønderjylland. Jeg har fået oplyst, at produktiviteten i løbet af de sidste 5 år er forøget med 40 pct., og det synes jeg jo altså bestyrker den påstand, som jeg har fremsat, om, at her faktisk er tale om et foretagende, som er effektivt og billigt, ikke mindst i sammenligning med, hvad man finder i resten af landet. Man kunne faktisk overveje, om ikke den sønderjyske model med fordel kunne indføres i hele Danmark.

Så siger ministeren, at man ikke kan forvente, at det bliver folk fra Århus, der overtager arbejdet, men det er jo sådan, at mange af de 65 medarbejdere, der nu er der, jo er 50 år eller deromkring. Jeg vil da godt spørge ministeren, om så det forslag, der har været fra Dansk Landinspektørforening om at udbygge fratrædelsesordningen, så den kunne begynde allerede fra 50 år, i det mindste ikke kunne komme i betragtning, hvis man absolut vil privatisere.

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Det er fuldstændig rigtigt, at der er sket en produktivitetstigning i Kort- og Matrikelstyrelsen i Sønderjylland. Det har der også centralt været gjort et stykke arbejde for. Det skal faktisk ses som et led i det planlægningsarbejde, der har været igangsat tidligere med henblik på, at organisationen, arbejdet, medarbejderne skulle over i det regi, som der er i alle andre amter. Det har faktisk været et led i den forberedelse at tune, kan man sige, procedureerne, bevidstheden og organiseringen af Kort- og Matrikelstyrelsen.

I øvrigt er Kort- og Matrikelstyrelsen, kan jeg såmænd godt sige her, en af de mest effektive statslige institutioner. Den er faktisk kommet ind som nummer ét i karakteristikken af virksomhedsregnskaber, så det er en meget vel-drevet organisation. Det betyder jo, at de medarbejdere, der er der, efter vores bedste opfattelse og også efter det arbejde, der er gjort, godt kan gå ud og få arbejdet, som netop bliver i regionen, uanset om de er 50 år, eller de er ældre eller yngre. Det er altså ikke nogen speciel skæringsdag, at man bliver 50 år, med hensyn til

om man kan bruges på arbejdsmarkedet, eller man ikke kan bruges på arbejdsmarkedet.

Jeg må sige til det sidste forslag, som hr. Keld Albrechtsen kom med, at det er jeg ikke konkret gjort bekendt med, men jeg vil selvfølgelig prøve at undersøge det. Vi vil i hvert fald meget gerne leve op til de aftalemæssige forpligtelser og gøre vores yderste for, at medarbejderne også føler, at de bliver godt behandlet af den arbejdsgiver, som nu har haft glæde af deres arbejdskraft i mange år.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 81: Forslag til lov om Danmarks Evalueringsinstitut.

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).
(Fremsat 5/11 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Hækkerup (S):

Regeringen har en målsætning om, at 50 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse, og at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse.

Det er nogle gode og klare mål for den indsats at få uddannet så mange som muligt så meget som muligt. Men vi skal ikke blot have kvantitative mål for den danske uddannelsespolitik. Det er lige så vigtigt, at vi har kvalitative mål for vores indsats, netop fordi en vellykket uddannelsespolitik ikke alene kan gøres op i tabeller eller i kroner og øre.

Derfor har forslaget om Danmarks Evalueringsinstitut Socialdemokratiets klare støtte, netop for at udvikle kvaliteten.

Dermed er det også sagt, at vi ikke mener, at instituttet skal bruges til at give karakterer til institutioner eller faggrupper. Ligeledes er det heller ikke vores ambition for evalueringsinstituttet, at det skal blive en kontrolinstans. Målsætningen for den danske uddannelsespolitik er meget bredere, end hvad der kan gøres op i en strengede succeskriterier. Og det er netop de dele af formålet med uddannelse, vi har behov for hele tiden at udvikle gennem evaluering, og her er evalueringsinstituttet et godt instrument.

På den måde ser jeg instituttet mere som et løfte end som en trussel.

Når det er visionen, betyder det naturligvis også, at det er vigtigt at understrege, at den evaluering og udvikling, der sker i samarbejde med institutionerne, så langt det overhovedet kan lade sig gøre, skal sørge for at få inddraget de studerende og eleverne, personalet og lærerne.

Uanset de gode intentioner har der jo, som det nok er fremgået af medierne, været en vis diskussion om afgrænsningen af instituttets kompetence. For som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, kan ingen institution eller myndighed under Undervisningsministeriet undslå sig fra evaluering – bortset fra to områder, hvoraf det første selvfølgelig er Forskningsministeriets område, for her er der naturligvis uddannelsesinstitutioner uden for Undervisningsministeriets område.

Men jeg vil gerne gøre det helt klart, at der fra vores side er en forventning om, at også universiteterne vil indgå konstruktivt i udvikling og evaluering, netop fordi en af mulighederne for evalueringsinstituttet er at se hele uddannelsesforløbet fra børnehaven til en afsluttet kandidatuddannelse som en helhed, at se på, hvordan pædagogikken forandrer sig undervejs og at tænke i helheder for hvert enkelt menneske, hvis glæde af uddannelsesforløbet naturligvis bliver større, når der er en sammenhæng på tværs af eksempelvis institutioner eller uddannelsesniveauer.

På tilsvarende vis vil jeg også gerne gøre det klart, at når helheden i uddannelsesforløbet er en af målsætningerne, så er det alene ud fra respekt for traditionen, at de frie grundskoler og privatskolerne er undtaget fra forpligtelsen til at lade sig evaluere. Jeg har simpelt hen ikke fan-

tasi til at forestille mig, at de vil afvise at delta i evalueringen.

Vores opgave er at give hvert enkelt menneske de bedste muligheder og forudsætninger for at udvikle sine evner til glæde for sig selv og for andre, og uddannelse er i den sammenhæng et af de vigtigste instrumenter, hvis ikke det vigtigste.

Derfor må vi hele tiden spørge os selv, om vi ikke kan gøre det bedre eller anderledes. Og skal det gøres bedre eller anderledes, forudsætter det udvikling og evaluering, og her tror jeg evalueringsinstituttet kan hjælpe os.

På den baggrund skal jeg som tidligere nævnt anbefale lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er meget enig med hr. Ole Hækkerup i, at evalueringsinstituttet ikke skal give karakterer, og jeg er også enig med hr. Ole Hækkerup i, at det ikke skal udvikle sig til en kontrolinstans, men netop fordi hr. Ole Hækkerup har det synspunkt, vil jeg spørge, om det ikke kan belyse hr. Ole Hækkerup, at instituttet f.eks. skal kunne indsamle sådan noget som karaktergennemsnit. Og når vi netop får pointeret fra ministerens side, at det ikke skal bruges til rangordning, hvorfor skal man så have indsamlet de oplysninger?

Så ville det egentlig ikke være en idé at stå sammen om et ændringsforslag om at få trukket instituttets evne til at opsamle næsten hvad som helst i sine databanker ud? Kunne vi ikke få trukket dét ud?

(Kort bemærkning).

Ole Hækkerup (S):

Jeg mener, at der er en afgørende forskel på at sørge for, at instituttet har alle de informationskilder til rådighed, man kan forestille sig, og så, hvad instituttet offentliggør. Og jeg lægger afgørende vægt på, at hvis det virkelig skal blive et godt evalueringsinstitut, som skal kunne komme med nogle gode anbefalinger og nogle gode resultater, skal det have alle de informationer, man kan ønske sig inden for det uddannelsespolitiske område, til sin rådighed, herunder selvfølgelig også karaktererne fra hele landet.

Det, der er afgørende, er bare, at man bruger informationerne med omtanke og netop ikke til at sige, at den ene eller den anden institution eller den ene eller den anden faggruppe er dårlig-

gere eller bedre end den anden, men prøver at se positivt på det og se på, hvad man kan udvikle det til.

Og jeg vil stærkt advare imod, at man fra starten forsøger at begrænse den mængde af information, instituttet har til rådighed. Det skal selvfølgelig bare holde nogle af informationerne for sig selv, for ellers opnår man netop den uønskede rangordning af faggrupper og institutioner.

Anders Mølgaard (V):

Endelig! Det var den umiddelbare reaktion hos os i Venstre, da vi erfarede, at regeringen i denne samling ville fremsætte det lovforslag om et evalueringsinstitut, som vi står med her i dag, og som skal dække hele uddannelsessektoren og altså ikke kun de videregående uddannelser.

Sagligt set er det jo også svært at finde argumenter for, at man kun skulle fortsætte med at evaluere de videregående uddannelser. Det må være mindst lige så relevant at evaluere ungdomsuddannelsesområdet og folkeskoleområdet.

Og som bekendt fremsatte Venstre og De Konservative allerede i sidste samling et meget omfattende beslutningsforslag, som egentlig fulgte noget nær de samme linjer. Vi kaldte det bare et nationalt kvalitetsinstitut, men rygraden eller fyrtårnet i det var stort set det samme, nemlig et sådant evalueringscenter.

Det blev desværre afvist i sidste samling, men vi glæder os over, at det uddannelsespolitiske pendul også i den sammenhæng er svinget i den rigtige retning.

Så generelt er vi meget tilfredse med, at vi nu får en ny organisatorisk enhed, hvis succes og troværdighed dog afhænger meget, ja måske helt, af en reel uafhængighed og uvildighed. Og vi glæder os også over, at organisationerne og uddannelsesinstitutionerne nu ser ud til at være modne til at acceptere, at kvaliteten skal måles. Det er i hvert fald en ny, positiv udvikling.

Så generelt er vi tilfredse, men der er også nogle mangler. Og meget kort vil jeg lige skitsere de mangler og de minusser, vi ser i lovforslaget, som det foreligger:

For det første finder vi det mildest talt uheldigt, at den nye institution skal ledes af en bestyrelse, som kun rekrutteres fra selve uddannelsesverdens egne rækker, altså råd m.v. Hvis institutionen skal blive en succes fra starten, tror vi, det er meget vigtigt, at den ikke risikerer at udsætte sig for irrelevant kritik eller

for sammenspisthed og snæversynethed. Som bekendt er vi jo bare en lille stamme på størrelse med en almindelig tysk eller amerikansk delstat, så alle har læst sammen, og alle kender alle, og derfor skal vi være meget opmærksomme på behovet for vandtætte skotter, også i forhold til ministeriet.

Så fra Venstres side vil vi under drøftelserne med ministeren og på ordførermøderne argumentere for, at også erhvervslivet og de studerende og internationale organisationer som OECD, som har kompetence med hensyn til evalueringer og har haft det i årtier, inddrages i bestyrelsesarbejdet.

For det andet mener vi, at det er dybt problematisk, at man i § 8, stk. 3, fortsætter den forbudslinje med direkte forbud mod f.eks. oplysninger om karaktergennemsnittet i de forskellige uddannelsesinstitutioner, som et snævert flertal i Folketinget som bekendt vedtog for 3-4 år siden. Og så vidt jeg erindrer, oplyste ministeren på et samråd den 9. juni, at vi faktisk ministeriet bekendt er det eneste land i verden, der har et direkte forbud på det område. Så den forbudslinje bør vi gøre op med. Det var problemstilling nummer 2.

For det tredje mener vi, at det selvfølgelig også er vigtigt, at evalueringer er internationalt sammenlignelige, for det er vigtigt, at Danmark kan medvirke i internationale benchmarkingprojekter. Og derfor vil jeg advare imod, at man kun vægter rene bløde danske parametre, når man taler om kvalitet, men det er klart, at de også skal med.

Den sidste problemstilling, jeg vil nævne her under førstebehandlingen, er det dybt problematiske i, at universiteterne er holdt uden for påbudsmuligheden. Det er fuldstændig uforståeligt, og jeg har svært ved at se, at det er andet end politiske motiver, altså en eller anden punisk krig mellem Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet, der ligger bag dette. Det kan i hvert fald ikke være sagligt begrundet. Og vi vil selvfølgelig kæmpe for, at også universiteterne bliver underlagt påbudsmuligheden.

Til sidst vil jeg lige påpege, at vi også finder det naturligt, at AMU bliver udsat for evalueringer, også med påbudsmuligheden.

Og generelt mener jeg faktisk, at denne sag til fulde illustrerer behovet for, at vi i fremtiden på tværs af partiskel mere og mere åbent diskuterer behovet for at samle alle uddannelser i ét slagkraftigt uddannelsesministerium, frem for at forskellige ministerier såsom Forskningsmi-

nisteriet og Arbejdsministeriet forsøger at lege viceundervisningsministerier. Det synes jeg er dybt bekymrende, og det er ikke noget, der fremmer kvaliteten i vores uddannelsessektor, og det her synes jeg er et eklatant eksempel på det.

Men generelt mener vi altså, at linjen i lovforslaget er rigtig, og vi er ret sikre på, at det vil medføre en generel kvalitetsforbedring af vores uddannelser.

Brian Mikkelsen (KF):

Et institut, som varetager en evaluering af uddannelsessystemet, har længe stået højt på den konservative ønskeseddel, så vi er selvfølgelig glade, taknemlige og næsten begejstrede for lovforslaget.

Vi har altid ment, at der skal arbejdes kontinuerligt med at forbedre det faglige niveau på de forskellige niveauer i det danske uddannelsessystem. Derfor mener vi også, at der på alle niveauer i systemet skal opstilles og forfølges en række kvantificerbare mål for undervisningen og for undervisningens kvalitet, og at disse mål løbende skal evalueres med henblik på at forbedre de forskellige uddannelser. Og dér synes vi, at ideen om at oprette et evalueringscenter – vi har kaldt det et kvalitetsinstitut – er en smaddergod idé.

Instituttets eller centerets opgave skal være løbende og uafhængig. Institutet skal beskæftige sig med kvalitetsmåling, evaluering og forslag til forbedringer på alle niveauer på uddannelsesområdet. Og der skal i tilknytning til instituttet være en videnbank, hvor erfaringer og resultater samles.

Alt det står jo meget flot i lovforslaget, som har hentet meget inspiration, kan man se, fra det lovforslag, som V og K fremsatte sidste år. Så det er meget flot.

Vi forstår også, at man forestiller sig, at der opstilles ratings for de enkelte uddannelser eller eventuelt skoler, og at disse ratings skal opstilles inden for mange forskellige områder: kvaliteten, ledelsen, driften, uddannelsens indhold, udbudet af kurser, sammenhængen med andre institutioner og samarbejdet med erhvervslivet. Og dér er karaktersammenligning altså nødvendig for en fornuftig sammenligning.

Det skal ikke være det altafgørende eller det vigtigste, men det må selvfølgelig være et parameter, som man har med, for det har man i alle andre lande, sådan som Venstres ordfører, hr. Anders Mølgaard, også nævnte. Og derfor be-

klager vi, at regeringen i reaktionen på hørings-svarene skriver, at bestemmelsen om offentliggørelsen af karaktergennemsnittet er ændret, så evalueringsrapporter ikke må indeholde oplysninger om karaktergennemsnit. Man har altså foretaget en kovending her.

Hvis vi kigger på, hvad vi ellers kunne ønske os, nu da vi har fået det meste gennemført her og er helt enige med regeringen om de overordnede linjer, synes vi dog også, at vi godt kunne have ønsket os nogle flere visioner, noget mere substans og et mere omfattende institut, sådan at man kunne evaluere flere steder og mere dybdybende.

Og et af de områder, som vi mener man sagtens kunne inkludere i det her centers arbejde, er AMU, for en meget stor del af danskerne får deres basale færdigheder i AMU-systemet. Men det ligger tilfældigvis ikke inden for Undervisningsministeriets område, men det gør dele af universiteterne jo sådan set heller ikke, men de er alligevel inkluderet i rapporten. Så derfor virker det ulogisk for os, at AMU-systemet ikke kan evalueres, bare fordi AMU hører under Arbejdsministeriets ressort.

Derudover vil vi godt have selve kvalitetsbegrebet afklaret, for hvis det ikke er lysende klart, er det vanskeligt at evaluere, hvad formålet med uddannelsen er, og derfor synes vi, der skal opstilles klare mål for hver enkelt uddannelse.

Vi er også ærgerlige over og synes, det er drønhamrende beklageligt, at det nye instituts bestyrelse ikke er større og bredere sammensat. Der bør være en repræsentant for aftagerne, nemlig erhvervslivet, i bestyrelserne. Ellers risikerer man jo, at det er uddannelsesfolk, der evaluerer uddannelsesfolk.

Det kan også være meget godt, men erhvervslivet er jo aftager af uddannelsessystemets produkter, og derfor er det efter vores mening kun logisk og rimeligt, at instituttets bestyrelse omfatter repræsentanter for erhvervslivet.

Der bør eventuelt også udpeges internationale repræsentanter for f.eks. OECD eller andre, lignende institutioner, som gennem flere år har arbejdet med kvalitetsmåling.

Lovforslaget synes vi som sagt er et positivt initiativ, men ikke ambitiøst nok. Men det er vigtigt at få opstillet og forfulgt nogle kvalitetsmål i uddannelsessystemet, sådan at vi kan forbedre vores samlede uddannelsesniveau herhjemme.

Vi siger tak for forslaget og kan støtte det, men vi har tænkt os at følge det konstruktivt op under udvalgsbehandlingen.

Aage Frandsen (SF):

SF er tilhænger af, at der bliver en mulighed for at evaluere forskellige uddannelsesinstitutioners kvalitet, og vi er tilhængere af, at det sker, ud fra en betragtning om, at det at finde ud af, hvad kvalitet er, og at konstatere, hvor der er kvalitet, og hvor der måske ikke er så meget kvalitet, er et mål i sig selv. Men vi mener også, at det er vigtigt, ud fra en betragtning om, at man ikke skal være henvist til at bruge – og i nogle tilfælde misbruge – udenlandske undersøgelser, som måske måler noget andet end det og i hvert fald ikke alt det, som vi mener er vigtigt, når der skal foretages en kvalitetsmåling.

Men ét er, at vi er enige om, at man skal måle kvaliteten, noget andet er for det første, hvad der er kvalitet – det har vi tidligere haft en diskussion om i Folketinget – og for det andet, hvordan man måler kvaliteten.

Det er jo ikke givet, at bare fordi man kan måle noget, så er det det vigtigste at måle, og derfor er kunsten bl.a. at gøre det måleligt, som man hidtil har ment ikke var måleligt. For det, at man kan finde ud af, at der er nogle ting, som man kan tage og føle på, er jo ikke afgørende for, om det primært er det, der skal måles.

Det er også vigtigt for os, at man i sådan nogle evalueringssammenhænge kan opstille nogle retningslinjer for, hvad man vil med uddannelserne, men ikke, at man opstiller nogle firkantede mål, hvor man siger, at det lige præcis er det, der skal ske på netop det trin.

Det afgørende er, at der er rummelighed i de retningslinjer og de mål, man vil have, for ellers bliver evalueringer noget meget firkantet noget og noget, der virker hæmmende for udviklingen. Men den rummelighed mener vi ikke at det her forslag behøver at være generende for, og det regner vi heller ikke med at det er, men der er nogle ting i forslaget, som vi godt vil have en nærmere uddybning af, ikke nødvendigvis her, men måske under udvalgsarbejdet.

Man kan ikke påstå, at forslaget ikke er ordrigt. Med hensyn til bemærkningerne er det meget ordrigt, og jeg vil næsten sige, at det nogle steder er så ordrigt, at det er svært at se, hvad budskabet egentlig er. Og somme tider er det jo sådan, at man måske netop vælger ordrigheden for ligesom at dæmpe budskabet, men jeg ved ikke, om det er tilfældet her.

Men for det første vil jeg godt høre nærmere om, hvad der vil ske, hvis der er nogle uddannelsesinstitutioner, der ikke lever op til kvalitetskravene. Hvad gør man så? For jeg går ud fra, at det ikke kun er uddannelser i bred forstand, man skal evaluere, men at det også kan være institutioner. Og dér går jeg ud fra – men jeg ved det ikke helt – at man sådan set ikke vil gøre mere, end man hidtil har kunnet gøre, og det vil sige, at hvis der er uddannelsesinstitutioner, der ikke lever op til kvalitetskravene, og hvor man mener at kunne konstatere, at kvaliteten ikke er til stede, så har man allerede i dag nogle mekanismer, der kan bruges, og så er det ikke nogle nye mekanismer, der skal bruges. Men jeg er altså ikke helt klar over, om det er tilfældet.

Jeg går også ud fra, at det, der står om, at man skal have alle oplysninger til rådighed, ikke betyder andet, end at de oplysninger, man i øjeblikket har i ministeriet, er der nu også et institut der får, og at det under ingen omstændigheder er noget med, at det så bliver specielt det, man går ud fra, når det f.eks. drejer sig om karakterer. Det går jeg ud fra er slået helt fast.

Og i den forbindelse kan jeg sige med hensyn til nogle af de ting, som Venstres ordfører og specielt De Konservatives ordfører sagde, at vi mener, at den måde, man er landet på her, er rigtig, også i forhold til, hvem der skal sidde i institutledelsen.

Jeg vil også godt høre nærmere om, hvad der skal være omfattet.

Vi mener, at alt, der vedrører uddannelser, som hører under statslige institutioner – og med statslige mener jeg ikke nødvendigvis kun statslige eller offentlige, men også, hvad der kan opfattes som halvoftentlige, og det vil også sige det, der ligger under andre ministerier, altså Arbejdsministeriet og i og for sig også Kulturministeriet – logisk også må høre hjemme her, selv om instituttet ikke hører under Undervisningsministeriet. Og vi mener, at et AMU-center helt oplagt hører hjemme her i den forbindelse.

Når det derimod drejer sig om de frie skoler, mener vi, at princippet må være, at vil de være med, så er det helt fint, og vil de ikke, så er det deres sag. Og med hensyn til dem, der vil være med til at blive evalueret, bør konsekvensen af, at de får et dårligt resultat, bare være det, at de får et dårligt resultat ifølge evalueringen, og selvfølgelig ikke, at der overhovedet er nogen, der kan skride ind over for dem.

Vi lægger megen vægt på, at der for deres vedkommende er tale om frivillighed. Men det viser sig formentlig, at nogle af dem ønsker at bruge instituttet, fordi de har behov for at sammenligne sig med offentlige institutioner.

Med disse bemærkninger og med den tilføjelse, at selv om lovforslaget er ordrigt i forvejen, forventer vi nogle præciseringer, kan jeg sige, og vi regner med, at vi kan støtte forslaget i dets endelige form. Men der kan altså være tale om eventuelle præciseringer og ændringer, men formentlig ikke i selve lovteksten.

Egil Møller (DF):

Da vores ordfører, hr. Kristian H. Hansen, ikke har mulighed for at være til stede, skal jeg i stedet fremføre følgende:

Dansk Folkeparti ser grundlæggende positivt på lovforslagets sigte, idet det vil skabe en etablering af et nationalt kvalitetsinstitut, som giver mulighed for en opstramning og målretning af kvaliteten i vores danske uddannelsessystem.

Dog skal det bemærkes, at Dansk Folkeparti faktisk har den holdning, at AMU-systemet også burde være omfattet af dette. Og vi mener, at der er særlig grund til at evaluere AMU-systemet i sammenhæng med erhvervsuddannelsessystemet.

Dansk Folkeparti hilser det også meget velkomment, at evaluering af undervisningen på grundskoleniveau med hensyn til friskoler, private grundskoler og efterskoler samt husholdningsskoler og højskoler gennemføres efter aftale med skolen. For der er jo skoler – og her kan man måske især fremhæve privatskolerne – hvor der er et forældrevalgt tilsyn, som gør, at der ingen kunder er i butikken, såfremt kvaliteten ikke er god nok.

Derfor mener vi også, at man måske går lidt for vidt i lovforslaget, når man siger, at staten forventer, at de frie grundskoler underkaster sig et sådant evalueringsinstitut. Jeg tror faktisk, at mange af dem vælger at gøre det ad frivillighedens vej.

Antallet af uddannelser og fag er særdeles omfattende, og lovforslaget er i sig selv meget omfattende. Derfor kan der meget nemt under udvalgsarbejdet opstå nye problemstillinger og nye spørgsmål, som man må se på, og det vil Dansk Folkeparti være en aktiv medspiller i.

Men selve formålet med lovforslaget, som jo først og fremmest er at bidrage til en yderligere udvikling og sikring af kvaliteten i uddannelsen

og undervisningen på alle niveauer i vores uddannelsessystem, er Dansk Folkeparti meget positivt over for, og derfor hilser vi som sagt lovforslaget velkomment.

Dog ser Dansk Folkeparti gerne, at man tager behovet for Evalueringsinstituttet op igen om 5 år. Der skulle jo gerne være helt styr på kvaliteten i vores undervisning og uddannelse til den tid. Men der skal ikke herske tvivl om, at der i vort uddannelsessystem herhjemme er behov for udvikling og kvalitet til gavn for dem, der er under uddannelse, og til gavn for samfundet som helhed.

Susanne Clemensen (CD):

Da vi her i Folketinget i slutningen af oktober behandlede forespørgslen til undervisningsministeren om, hvordan regeringen ville sikre den indholdsmæssige kvalitet og sammenhæng i uddannelserne, nævnte undervisningsministeren, at et af de centrale redskaber til sikring og udvikling af kvaliteten var forslaget om etablering af et samlet nationalt evalueringsinstitut for hele uddannelsesområdet.

Jeg er glad for, at undervisningsministeren dengang sagde, at det nye nationale evalueringsinstitut er et redskab til forbedringer. For det nye nationale evalueringsinstitut må efter CD's opfattelse ikke være en sovepude eller et sted, hvor regeringen eller partierne i Folketinget kan lægge ansvaret fra sig på en bekvem måde, fordi vi jo nu har et nationalt evalueringsinstitut og det alene er dets opgave at undersøge og vurdere og ikke mindst komme med forslag til løsninger og forbedringer.

Det er efter CD's opfattelse ikke meningen med et nationalt evalueringsinstitut – som vi i øvrigt er varme tilhængere af; det skal der ikke være nogen tvivl om – at vi skal afholde os fra at foretage ændringer, hvor det er nødvendigt, fordi vi kan se, at man på den og den skole eller på den og den uddannelsesinstitution virkelig gør sit bedste for at forbedre forholdene, og derfor giver dem nogle år til at forbedre forholdene. For hvad sker der så i mellemtiden?

Når jeg siger det her, er det også, fordi CD særlig på folkeskoleområdet kan blive alvorligt bekymret for, hvad der sker efter gennemførelsesprogrammet i »Folkeskolen år 2000«, når vi temmelig sikkert kan konstatere, at kommunerne og de enkelte skoler er i fuld gang med at gennemføre 8-punkts-programmet i »Folkeskolen år 2000«, men bare langtfra er færdige på det tidspunkt. Skal vi så igen holde os tilbage

fra at diskutere ændringer i folkeskolen, fordi vi nu bliver nødt til at lade evalueringsinstituttet gennemføre sine evalueringer på folkeskoleområdet, inden vi gør noget?

Dér tager vi altså et kraftigt forbehold i CD, og det gør vi, fordi vi synes, der sker så mange spændende ting ude omkring i kommunerne og på de enkelte skoler, som ikke skal være forbeholdt nogle få, men skal spredes ud til alle.

Men i øvrigt er Evalueringsinstituttet en rigtig god idé og noget, som vi længe har savnet, for på den måde kan man få gennemført systematiske, obligatoriske evalueringer af uddannelse og undervisning både horisontalt og vertikalt og få vurderet samspillet mellem uddannelsesforløb og uddannelsesniveauer og udviklingen i uddannelsesforløb osv.

I den forbindelse vil jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at CD gerne så, at man sikrede brugen af beskikkede censorer som et led i Evalueringsinstituttets arbejde på alle områder, dvs. også på folkeskole- og ungdomsuddannelsesniveau. Og det kræver efter vores opfattelse, at der fra Undervisningsministeriets side bliver afsat penge til især at sikre et rimeligt antal beskikkede censorer til de mundtlige prøver i folkeskolen. For kommunerne prioriterer ikke det område højt nok, men det bør selvsagt være et vigtigt redskab i Evalueringsinstituttets arbejde og derfor noget, som undervisningsministeren bør være lydhør over for.

Andre partier har i dag været inde på, at der er forskellige elementer i det konkrete lovforslag, som man kunne tænke sig anderledes, eller som kræver svar fra ministeren på nogle spørgsmål.

CD håber også, at der bliver lejlighed til at dykke ned i enkeltdetaljer under udvalgsarbejdet, bl.a. spørgsmålet om ekstern repræsentation i bestyrelsen og spørgsmålet om, hvilke områder der skal høre under Evalueringsinstituttets kompetence. Det er problemstillinger, som jeg også har hørt Venstre rejse her i dag, og som vi også ser ligger i lovforslaget.

Men jeg vil gerne slutte med at sige, at vi altså generelt er positive over for lovforslaget.

Elisabeth Arnold (RV):

For ca. 6 år siden etablerede den daværende undervisningsminister, hr. Bertel Haarder, et evalueringsinstitut for de videregående uddannelser.

Det blev mødt med en del skepsis og en del ængstelse fra universitetsverdenen, for nu skul-

le man altså have en eller anden politibetjent eller en eller anden overstatslig eller overinstitutionel censor til at sidde og vurdere de forskellige institutter og de forskellige undervisningsformer.

Men jeg tror, erfaringerne har været gode, og at man må konstatere, at det i virkeligheden er den slags institutter, som dækker hele undervisningsområdet, man bør have. Og det er det, der tages initiativ til her, og Det Radikale Venstre støtter dette initiativ varmt.

Vi lever i en tid, hvor der er mange internationale evalueringer, og hvor mange internationale organisationer bedømmer forskellige landes uddannelses- og andre politikker tværgående og siger: I det land er stedet sådan, og i det land er stedet sådan. Og hver gang der er en sådan international evaluering, er der straks store skænderier internt i Danmark om, hvorvidt vores forskellige uddannelsesformer og forskellige uddannelseslinjer nu også kan leve op til et eller andet internationalt sammenligningsniveau, hvilket vi gerne vil kunne bryste os af.

Regeringen har fornuftigvis en målsætning om, at Danmark skal være foregangsland også på uddannelsesområdet, og den målsætning støtter Det Radikale Venstre varmt.

Derfor skal vi selvfølgelig kaste os ud i disse internationale evalueringer og tage de tæv og den kritik, der måtte følge med. Men et af aspekterne af det er jo, at vi har en fornuftig selvevaluering, som siger, at vi skal være forberedte på, at vi kan få denne kritik eller denne dårlige evaluering fra udlandet. Og derfor skal vi være klar over, at vi skal ruste os på forhånd og sørge for selv at have hånd i hanke med, hvordan vores eget uddannelsessystem fungerer.

Man kan i virkeligheden sige, at Danmarks Evalueringsinstitut er et svar på de internationale evalueringer: Vi må selv gøre et hjemmearbejde og sørge for, at vi har nogenlunde hånd i hanke med, hvordan udviklingen er i de forskellige uddannelser herhjemme.

Jeg synes især, man må lægge mærke til evalueringer på tværs i uddannelsessystemet, f.eks. gående på: Hvordan går det med enkelte fag i hele uddannelsessystemet? Hvordan er sådan noget som f.eks. specialundervisningen placeret, og hvordan klarer den sig? Opfylder den de behov, som man må forvente at de pågældende elevgrupper har? Og hvordan er f.eks. bestemte uddannelser på tværs i systemet? Hvordan er

de placeret, og hvordan klarer de sig? Også på langs.

Og især: Hvordan er sammenhængen mellem de forskellige niveauer i undervisningen?

Hvordan er overgangen fra den ene type uddannelse til den anden? Er det nemt at gå fra den ene del af uddannelsessystemet til den anden? Er der en god meritoverførsel f.eks.?

Det er sådan noget, som jeg synes ville være utrolig godt at få nogle håndfaste evalueringer af, som man kan bruge som udgangspunkt for ny lovgivning eller for justeringer af systemet i øvrigt.

Som sagt forventer Det Radikale Venstre, at Evalueringsinstituttet bliver en succes, men vi er selvfølgelig også klar over, at der er begrænsninger for det, som Evalueringsinstituttet kan foretage sig.

Flere andre ordførere har nævnt, at der er andre ministeriers områder, hvor der ligger uddannelser, som man også kunne tænke sig at få med, og det ønske deler vi faktisk fra Det Radikale Venstres side. Men man kan ikke starte med det hele, og vi synes derfor, det er fornuftigt at starte med det, der ligger inden for Undervisningsministeriets område, og tage fat i dét, for der er såmænd rigeligt at gabe over i første omgang.

Så kan man måske senere inddrage andre ministeriers områder, det ville vi synes var naturligt. Der er jo ingen grund til, at man ikke også skal evaluere undervisningen, som ligger i andre ministeriers områder, bare fordi det er en anden politisk chef, der er for det pågældende område. De pågældende uddannelser skal selvfølgelig også bedømmes på en eller anden måde og gøres til genstand for analyse.

Der er en bemærkning om de frie skoler og deres situation i forbindelse med evalueringen. Vi har selvfølgelig forståelse for de frie skolers og private grundskolers og andre frie institutioners ønske om ikke at blive tvunget ind i en evaluering. Det mener vi heller ikke er rimeligt at gøre. På den anden side er det jo rigtigt, som et par tidligere ordførere har sagt, at de frie skolers kundekreds selvfølgelig vil være meget opmærksom på, at de frie skoler også underkaster sig en eller anden form for bedømmelse. Hvis de ikke gør det, kan man jo måske med rette stille spørgsmålet: Hvad har I at frygte? Naturligvis skal I også kunne bedømmes ligesom alle andre uddannelsesinstitutioner. Det vil de pågældende forældre, de pågældende kunder og elever selvfølgelig være maksimalt op-

mærksomme på. Derfor forventer vi, ligesom der står i bemærkningerne til lovforslaget, at de frie grundskoler selvfølgelig vil ønske også at blive evalueret på lige fod med de almindelige grundskoler i uddannelsessystemet.

Der har også på samme måde været debat om, hvorvidt ministeren kan påbyde institutioner at følge op på en evaluering. Der er nogle kompetencestridigheder her og en måske lidt forsigtig holdning fra nogle af institutionerne, men vi er fra radikal side af den faste overbevisning, at hvis man får en negativ evaluering, vil man selvfølgelig med det samme vende blikket indad og sige: Hvad kan vi gøre for at gøre det her bedre? Det vil selvfølgelig gælde hele faggrupper på tværs af systemet, men det vil også gælde enkelte institutioner, som måske får en generelt mindre positiv evaluering; det vil være i deres egen interesse at reagere på den evaluering, der er kommet.

Vi ser fra Det Radikale Venstres side frem til et positivt og konstruktivt udvalgsarbejde og vil støtte forslaget.

Søren Kolstrup (EL):

Evaluering må opfattes som en nødvendig del af uddannelsens dagligdag. Et institut, der fungerer som et middel til at hjælpe den enkelte institution til større selverkendelse, kan vi støtte. I så fald er der tale om at tilføre den enkelte uddannelsesinstitution et spejl – dette mener jeg også undervisningsministeren har brugt som et billede – som denne holder op for sig selv for at opnå større selverkendelse gennem forsøg og bearbejdning.

Vi mener imidlertid næppe, at det er det, der er lagt op til med det nye evalueringsinstitut. Bemærkningerne i lovforslaget om, at der skal udvikles og anvendes en fælles kvalitetssystematik, finder vi meget betænkelige. Et scenario som det engelske system med et fælles sæt af målinger vil uvægerlig sætte fokus på resultatorientering og effektivitet og langt mindre på undervisningsforløbet, processen og det, der tæller, nemlig undervisningens hverdag. Der sættes fokus på det målbare, og dermed fjernes blikket fra de kompetencer, som bliver meget vanskelige at gøre til genstand for målinger. Hvis evalueringsbegrebet reduceres til alle disse målinger, jamen så er det ikke meget værd.

Vi frygter, at resultatet af dette evalueringsinstitut vil være en dårligere, mere standardiseret undervisning, hvis den fælles kvalitetssystematik sætter sig igennem. Alene ordet: fælles

kvalitetssystematik! Ministeren kan fastsætte tværgående, generelle regler om kvalitetsudvikling, der så kaldes kvalitetssystematik.

Det fremgår af lovforslagets § 1, at evalueringsinstituttet er en selvstændig, statslig institution. Vi har svært ved at se, at evalueringsinstituttet reelt er en selvstændig, uafhængig institution, når undervisningsministeren reelt bestemmer, hvad og hvordan instituttet skal arbejde, ligesom hun godkender formand og ansætter og afskediger lederen af evalueringsinstituttet. Såfremt evalueringen skal have troværdighed og gennemslagskraft, mener vi, at én af forudsætningerne er, at et sådant evalueringsinstitut udstyres med reel uafhængighed.

Ministeriet siger, at rangordning af uddannelsesinstitutionerne ikke vil indgå i evalueringerne. Vi er enige i det fornuftige i ikke at foretage en sådan rangorden. Der må kun offentliggøres landskaraktergennemsnit, men ved at give evalueringsinstituttet kompetence til at indhente oplysninger om karaktergennemsnit for den enkelte elev, det enkelte fag/hold samt oplysninger om samtlige eksaminer leverer man imidlertid råmateriale til en sådan rangorden. Hvorfor skal evalueringsinstituttet overhovedet indsamle disse oplysninger? Vi frygter det, især i en situation, hvor man taler så meget om, at vi skal sammenligne indenlands, og vi skal sammenligne mellem landene indbyrdes, og hvor vi har OECD-rapporter hængende over hovedet i tide og utide. Igen: Man risikerer, at evalueringsinstituttet i disse evalueringer kommer til udelukkende at fokusere på disse meget målbare informationer.

Et særligt problem, som nogle har været inde på, er de frie skoler. I princippet er det frivilligt for de frie skoler at deltage i evalueringen, men i bemærkningerne til § 2, stk. 2, har ministeren tilsyneladende afløst frivillighed med slet skjulte trusler. Vi oplever i hvert fald, når der står formulert, at der er en klar forventning om, at disse skoler indgår i evalueringen, at der ligger en trussel. Jeg vil gerne spørge ministeren: Hvordan skal dette »en klar forventning« tolkes? Er det udtryk for en trussel? Ligger der nogle sanktioner? Vil man fratage støtten til skolerne? Hvad betyder de tre ord?

Det foreslås endvidere, at undervisningsministeren kan give påbud om konkrete tiltag som følge af en evaluering. Denne kompetence er uændret i lovforslaget, selv om det er understreget, at påbud kun er undtagelsestilfælde. En sådan magt til undervisningsministeren er efter

vores mening i uoverensstemmelse med dansk skoletradition. Hvorfor tror ministeren ikke, at de lokale myndigheder selv følger op på de forhold, som en evalueringsrapport eventuelt påpeger?

Vi frygter, at det nye evalueringsinstitut kan rejse sig som en skygge fra fortiden, hvor fokus flyttes fra de ansattes og de studerendes, elevernes selvevaluering til en langt højere grad af standardisering af det målbare.

Enhedslisten kan ikke støtte forslaget, som det her fremtræder. Men vil man have en institution med forskellige afdelinger til de forskellige undervisningsformer, der hjælper med at forstærke den løbende evaluering, som led i at de ansatte får langt mere magt i dagligdagen, og vil man støtte den evaluering, som vi mener bør finde sted mellem elever og studerende på den ene side og undervisere på den anden side, jamen så er der tale om noget andet.

Jeg har tre afgørende spørgsmål til ministeren: Hvordan kan vi forhindre, at instituttets materialer og resultater anvendes til en rangorden? Det er det ene. Det andet er: Hvordan kan vi tilstræbe, at den kvalitetssystematik, der tales så meget om, ikke medfører en reduktion af mangfoldigheden? Så vidt jeg kan se, medfører den danske skoletradition netop, at man har blik for mangfoldigheden. Står det ikke i modsætning til kvalitetssystematikken? Endelig ville jeg have spurgt om, hvordan hele denne sag harmonerer med udvikling af et lokalt demokrati, men jeg må slutte.

Tom Behnke (FP):

I modsætning til hr. Søren Kolstrup er vi i Fremskridtspartiet faktisk af den opfattelse, at det var en fordel, at OECD udfærdigede en rapport og fortsat udfærdiger rapporter og foretager vurderinger og sammenligninger af landene. Vi må jo sige, at specielt OECD-rapporten omkring læsefærdighederne i folkeskolen jo fik rusket noget op i andegården. Her gik vi og troede, at det gik vældig godt i Danmark, og vi troede, at det hele fungerede, som det skulle, og pludselig opdagede vi, at det gjorde det faktisk ikke. På den måde kan man jo positivt tage evalueringer op og gøre noget positivt ved dem. Hvis man bruger evalueringer til noget positivt, er evalueringer godt. De er med til at forbedre kvaliteten, og kvaliteten er altafgørende for, at det overhovedet bliver en succes.

Vi har i Fremskridtspartiet bemærket os, at man nu udvider kredsen af skoler, der skal

være med i den her evaluering, at alle skoler faktisk kommer med, så det ikke kun er de videregående uddannelser, der er omfattet. Vi har også bemærket os, at man laver en lille undtagelse, når vi taler om de private skoler: de er frivilligt med. Vi synes, det er et gode, at man netop skiller dem ud og siger, at de er i en særlig situation, men at de naturligvis har mulighed for at deltage, hvis de har lyst til det.

Vi har så til gengæld set med bekymring på de mange penge, det her skal koste. De 43 mio. kr. om året er ganske mange penge, og det har bekymret os, men vi må jo se, om det er det, det skal koste.

Jeg vil også sige, at vi i Fremskridtspartiet gerne havde set det, man har diskuteret længe nu, nemlig en egentlig ranglistning af uddannelsesinstitutionerne og skolerne, således at man kunne se, hvordan skolerne lå i forhold til hinanden. Ikke for at pege nogle ud i forhold til nogle andre, men fordi det, alt andet lige, vil give en konkurrencesituation, og en konkurrencesituation, hvor skolerne naturligvis vil oppe sig i forhold til kvaliteten og bevidsthed om kvaliteten på skolen for på den måde at stå sig i konkurrencen med de andre. Det vil alt andet lige give et stærkt incitament til at lave et seriøst løft.

Vi ser forslaget her som et skridt i den rigtige retning, om end det er en noget dyr fornøjelse, der er lagt op til.

Vi vil under udvalgsbehandlingen af forslaget lægge vægt på, at erhvervslivet bliver repræsenteret i institutionsbestyrelsen, for der er ingen tvivl om, som også hr. Brian Mikkelsen sagde det, at det er erhvervslivet, som jo i sidste ende skal aftage de personer, vi får uddannet, og derfor må det også være afgørende, at de har indflydelse på bestyrelsen her, at de i hvert fald sidder med omkring bordet og er med til at foretage de ting, der skal foretages.

Så vil vi også under udvalgsbehandlingen koncentrere os lidt om det element, der handler om evalueringsinstituttets muligheder for at give påbud, hvis ikke skolerne følger de retningslinjer, der bliver udstukket osv. Det er jo så i forslaget beskrevet, at universiteterne er undtaget. Af en eller anden årsag synes man, at lige præcis universiteterne, selv om de får påbud om, at de skal gøre det ene eller det andet, ikke nødvendigvis behøver at følge det. Vi synes egentlig, at det er lidt underligt, at man ikke tager alle med under denne hat og siger, at påbud altså også er muligt, når man taler om uni-

versiteterne, men det vil vi undersøge under udvalgsbehandlingen. Det kan jo være, at der ligger et sagligt argument, som jeg skulle have overset i farten.

Det, det hele handler om, er jo dybest set en forbedring af uddannelsessystemet, og vi vurderer i Fremskridtspartiet, at forslaget her er et skridt i en retning, der kan være med til at forbedre hele vores uddannelsessystem, og det er naturligvis et must, også for Fremskridtspartiet.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti ser positivt på dette forslag om et selvstændigt, statsligt evalueringsinstitut, der skal sikre udvikling og kvalitet i uddannelser og undervisning på alle niveauer i uddannelsessystemet i Danmark.

Dette evalueringsinstitut skal endvidere medvirke til at udvikle og forny metoder til evaluering i det danske uddannelsessystem. Der er behov for evalueringstests, både vedrørende de faglige områder og vedrørende de bløde områder som dannelse, opdragelse til medansvar, udvikling i livskompetence, selvtilid, samarbejdsevner, kulturel udvikling osv.

Der er mange områder af en skoles virksomhed, der ikke kan måles og vejes, men alt kan vurderes eller evalueres, og vi foretrækker at evaluere frem for at kontrollere.

Resultaterne af evalueringen skal først og fremmest anvendes af medarbejderne i uddannelsessystemet til lagring i forbindelse med udvikling af det daglige arbejde. Hver skole har jo grundlæggende sine bestemte opgaver og aktiviteter. Hver skole har sin egen beslutning om at yde en indsats for at nå et besluttet mål, og til sidst kan skolen evaluere eller vurdere, i hvor høj grad man har nået dette.

Skoleevaluering skal primært være den enkelte skoles værktøj til udvikling af egen virksomhed. Lærerne skal derfor umiddelbart kunne indtænke evalueringsmetoden som en del af undervisningen, men en ekstern sparringspartner eller et evalueringsinstitut kan supplere skolernes selvevaluering og stille kritiske, relevante spørgsmål til skolens praksis udefra. Samtidig kan ekstern evaluering være guld værd, når det gælder om at dokumentere, at skolen har arbejdet for de fælles mål og brugt ressourcerne bedst muligt.

Vedrørende det kommende evalueringsinstitut skal vi dog huske, at evaluering i folkeskolen givetvis må være frivilligt indtil år 2001, da der er indgået en fredsftale med folkeskolen

indtil dette år, således at skolen får tid og ro til at gennemføre de forslag, der ligger i »Folkeskolen år 2000«.

Endelig vil jeg tillade mig at nævne nogle af de høringssvar, som er kommet. Dansk Friskoleforening tilslutter sig, at friskolerne indgår i lovforslaget på frivillig basis, da man ønsker fastholdt, at friskoler ikke er indholdsstyrede, men har en selvstændig kompetence til at fastlægge mål, indhold og metoder for undervisning, så længe det faglige niveau står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Foreningen mener, at undervisningsministerens hjemmel til efter dette lovforslag til at fastsætte regler for kvalitetsudvikling, kvalitetskontrol, lærerkvalifikationer m.v. vil være i strid med friskolernes lovgrundlag og de dertil hørende tilsynsbestemmelser. Frie skolars særlige holdning og pædagogik vil ofte være uforenelig med en fælles systematik, og det bør derfor være en del af frivilligheden, at evalueringsprocessen på forhånd aftales, så den harmonerer med den enkelte skoles særlige forhold.

Efterskolernes Lærerforening er også betænkelig ved punktet lærerkvalifikationer. I de frie skoler, herunder efterskoler, er der ikke lovgrundlag for at fastsætte uddannelseskriterier for ansættelse inden for skoleformen. Foreningen af Fri-, Ungdoms- og Efterskoler tager også klart afstand fra, at der gives ministeren bemyndigelse til at udstede påbud til selvejende institutioner om lærerkvalifikationer. De mener, at det er en historisk og hævdevunden ret, at den enkelte frie skoles bestyrelse ansætter de undervisere, som bestyrelsen og dermed forældre kredsen har tillid til. Foreningen finder, at det er i strid med dansk friskoletradition og lovgivning.

Foreningen for Folkehøjskoler mener ikke, der er hverken formelle eller reelle begrundelser for at inddrage folkehøjskolerne under det kommende evalueringsinstituts kompetence. Folkehøjskolerne er en særlig organisationsform, nemlig den private selvejende institution på et frit marked. Et højskoleophold bedømmes jo ikke med hverken point eller udtalelser, men det giver ofte deltagerne et meget betydningsfuldt løft, som kan vise sig senere både i deres arbejds-, uddannelses- og private liv.

Men altså Kristeligt Folkeparti er positive over for lovforslaget med de nævnte bemærkninger og eventuelt nogle få korrektioner.

Undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.):

Tak for en gennemgående positiv og åben tilgang til førstebehandlingen af lovforslaget om Danmarks Evalueringsinstitut.

Det er fuldstændig korrekt, som hr. Ole Hækkerup gør opmærksom på, at det er nogle ambitiøse uddannelsespolitiske målsætninger, der ligger bag lovforslaget her, nemlig en stigning i ungdomsuddannelsesfrekvensen: 95 pct. af alle unge i en ungdomsårgang bør have en ungdomsuddannelse og 50 pct. gerne en videregående uddannelse.

Vi har allerede kvalitetsudviklingsinitiativer på en lang række områder, og diskussionen om uddannelsessektoren har været præget af de internationale sammenlignende undersøgelser, hvor Danmark er kommet ud som et lidt varierende nummer på listen i den rangordning, som flere af ordførerne har erklæret sig som store tilhængere af.

Jeg vil vælge at tage nogle af de gennemgående spørgsmål op, som er blevet rejst af en del af ordførerne. Først omkring bestyrelsens sammensætning.

Jeg har selvfølgelig megen forståelse for, at der er stor interesse hos en del partier for, at fatterne af uddannelsesinstitutionernes arbejde – hvis vi må sige det på den måde – kan være interessante i denne her sammenhæng.

Jeg kunne ikke lade være med – og nu undskylder jeg meget sammenligningen, og jeg håber ikke, at det trækker debatten ud, for jeg har en opgave, der skal gøres senere i aften, hvor mange mennesker sidder og venter på mig, så det er ikke med vilje – at komme til at tænke på Det Økonomiske Råd, som jo er kommet med en evalueringsrapport i dag, hvis man kan kalde det det, og Det Økonomiske Råd består jo af en arbejdende bestyrelse, som kaldes vismænd.

Jeg synes ikke, at vi skal afgøre sagen i dag, men jeg vil godt bede ordførerne sådan over weekenden prøve at filosofere lidt over, i hvilket omfang vi ville være i stand til at bruge Det Økonomiske Råds rapporter – uanset om vi så i øvrigt kan lide indholdet, er enige i det hele eller ikke er det – hvilken troværdighed og hvilken mulighed det havde for at præge bredere politiske diskussioner om samfundsudviklingen og behovene, sådan som Det Økonomiske Råd ser dem i en given situation, hvis Det Økonomiske Råd bestod af repræsentanter for diverse organisationer fra den ene eller den anden side af arbejdsmarkedet.

Jeg tror, at man skal gøre sig meget klart, hvad det evalueringsinstitut, som vi taler om her i lovforslaget, egentlig har som opgave.

Det har som opgave at fremstå som en uafhængig institution, som er i stand til at gå ud på kryds og tværs i det danske uddannelseslandskab med en autoritet og en integritet og en faglighed, der dækker meget bredt, for at evaluere, i hvilket omfang undervisningen, uddannelsesinstitutionen, dens miljø og dens måde at leve op til lovgivningen på også lever op til de forventede krav, som lovgivere og brugere i det hele taget har til den pågældende uddannelsesinstitution.

Jeg kan også godt forstå, at der er interesse for, at der bliver et løbende samspil med bl.a. arbejdsmarkedets parter og interesseorganisationer i øvrigt omkring uddannelsessektoren, og jeg synes da, at vi skal arbejde på at finde en løsning på, hvordan man kan gøre det. Men jeg kommer altså bare med en opfordring til ordførerne om at overveje, om det er klogt at gøre det med en arbejdende bestyrelse, der skal fungere på en helt speciel måde i et landskab, som består af utrolig mange forskellige slags uddannelser og uddannelsesinstitutioner.

Så har der været rejst spørgsmål om forbud mod offentliggørelse af karakterer. Her må jeg jo så beklage, at jeg måske også dér vil kunne komme til at bidrage til en forlængelse af debatten.

I virkeligheden er det jo kolossalt vanskeligt at give karakterer helt retfærdigt. Det kan man som regel kun gøre på den type opgaver, som består af regnestykker, hvor der er – nu tager jeg regnestykker som et billede – en facitliste, og hvor der ikke kan være tvivl om, hvad svaret er.

Det er kolossalt vanskeligt at operere på stort set alle andre typer områder, når man skal evaluere. Der er ingen tvivl om, at kurser og uddannelser og evalueringer af karaktergivning gør de professionelle undervisere og også censorerne meget dygtige til nogenlunde at ramme det samme niveau, selv om de kommer med forskellige baggrunde. Men ikke desto mindre er der jo mange forhold, der spiller ind, og derfor er det ikke noget eksakt videnskabeligt instrument til at rangordne skoler og elever. Det kan man gøre på karaktersystemer, hvis man tager dem inden for nogle meget brede rammer, men ikke ved en skala som den, vi kender med 13-skalaen.

Og er det nu også det, der er meningen med alt det her? Er det virkelig meningen, at vi her i, jeg havde nær sagt Grundtvigs fædreland skal have et Danmarks Evalueringsinstitut, der har som et af sine formål at rangordne institutionerne i forhold til hinanden? Er det virkelig meningen? Det vil jeg også gerne appellere til at man overvejer.

Det, jeg synes der er interessant i den tid, vi lever i, og hvor vi har denne her type diskussioner, er, hvordan vi bærer os ad med, når vi taler om kvalitetsudvikling, stiller krav om kvalitet i folkeskolen, i ungdomsuddannelserne, på universiteterne osv., osv., når vi taler om faglighed og kvalitet, når vi taler om personlig udvikling, personlige kompetencer, at komme til at tale det samme sprog, så vi kan tale sammen om kvalitetsudvikling, også på tværs af uddannelsesinstitutionerne.

Det er så en stille opfordring til Enhedslistens ordfører. Jeg forstår det i og for sig godt, når man hører ordet kvalitetssystematik. Det virker også lidt matematisk på mig, men ikke desto mindre dækker det ord jo, jeg havde nær sagt, bare over, hvordan vi får et fælles sprog til at tale om kvalitet.

Må jeg så også i denne her sammenhæng henvise til forsiden af en af de store landsdækkende aviser – jeg ved ikke, om jeg skal stå og reklamere for den her fra talerstolen, men det er venstre spalte på forsiden, det er en rapport, og det er Jyllands-Posten, så lad gå – hvor der er et interview med nogle OECD-medarbejdere, som har været på besøg i Danmark. Artiklen refererer til det, de oplever som en udpræget kvalitet – jeg havde nær sagt udpræget dansk kvalitet – når de interviewer unge studerende. De vurderer dem nemlig som utrolig personligt kompetente og siger, at vi her har et stort fortrin, når de sammenligner os med andre lande. Og det er jo det, det handler om på mange måder: at skabe den faglige personlige kompetence i vores uddannelser.

Det må gøres forskelligt, og jeg mener ikke, at der i denne sammenhæng er nogen egentlig effekt ved at bryde reglerne om offentlighed omkring karaktergivning.

Der er blevet spurgt om international benchmarking, om det er en mulighed. Det er ikke obligatorisk, sådan som loven er formuleret nu, men det er en mulighed at kunne gå ind i internationale sammenligninger på et tidspunkt. Jeg synes, at man skal få instituttet sat i gang og så gradvis udvide til at indgå i mere

internationale sammenhænge. Jeg tror i øvrigt, at det er ganske godt, at vi får lavet vores egne evalueringer her, så vi har en baggrund for at forholde os til det, der kommer internationalt fra.

Omkring universiteterne, AMU-kurser osv. så gælder loven. Den er obligatorisk for alle de institutioner, der ligger i Undervisningsministeriets regi. Alle andre institutioner i Kulturministeriets, Arbejdsministeriets regi, og hvor det nu kan være, jeg mener også Boligministeriet har et eller andet, der kunne ligne det her, kan rekvirere opgaver løst af evalueringsinstituttet.

Loven giver mulighed for, at ministeren kan udstede regler for, hvordan man forholder sig, hvordan man bruger evalueringsresultaterne, hvordan man bruger institutionerne og de myndigheder – det kan være en kommunalbestyrelse eller et amtsråd eller andre ministerier – som er ansvarlige, forholder sig til og bruger evalueringsresultaterne.

Det var blandt andet hr. Aage Frandsen, der var interesseret i at vide, om der kommer nye redskaber her. Sådan som jeg læser lovforslaget, så kommer der nogle nye muligheder for ministeren til at gå ind og sikre, at der bliver fulgt op på lovgivningen. Men jeg synes, at det er interessant at få meget detaljeret belyst, hvad man forestiller sig i udmøntningen af lovgivningen på det område. Allerede i dag har ministeren selvfølgelig muligheder for at gå ud, hvis det kommer hende eller ham for øre, at der foregår ting, som strider imod lovgivningen osv.

Hvorfor er universiteterne ikke med i reglerne for, hvordan man følger op på evalueringen? Det er de ikke på nuværende tidspunkt, fordi forskningsministeren arbejder med at udvikle en anden styringsmetode på universiteterne, og det synes jeg man skulle lade forskningsministeren arbejde videre med. Og der er for at give et stikord i den sammenhæng tale om, hvorvidt man kan bruge udviklingskontrakter. Det drøftes mellem ministeren og universiteterne i øjeblikket.

Jeg har selv fornemmelsen af, at AMU-kurserne og AMU-uddannelsen som sådan vil komme ind under evalueringsinstituttet. De vil selv have en interesse i at kunne give det budskab til alverden, at de ikke har problemer med at indgå i udviklings- og kvalitetsmålsætninger, og hvorfor skulle de dog også have det? Men vi har nu valgt at skille på den måde, at det i første omgang er de institutioner, der hører under

ministeriets ressort, som er underlagt lovgivningen. De andre kan rekvirere.

Jeg tror, at jeg har fået nævnt det vigtigste. Jeg blev lidt provokeret af hr. Søren Kolstrups indlæg og hans sidste spørgsmål om, hvordan det her hænger sammen med udvikling af lokalt demokrati. Jeg synes, at det er en forkert læsning af lovforslaget, når man kan stille det spørgsmål.

Dette lovforslag og etableringen af et evalueringsinstitut fjerner jo ikke den kompetence og det ansvar, der ligger i f.eks. en kommunalbestyrelse i forhold til folkeskolerne. Eller i en skolebestyrelse i forhold til den enkelte, konkrete folkeskole.

Skolebestyrelserne, kommunalbestyrelserne og folkeskolelærerne – og eleverne, i det omfang de diskuterer de her spørgsmål – er selvfølgelig også interesserede i at få en sparringspartner til udvikling af kvalitetsmålsætninger og til, hvordan man følger op på kvaliteten i uddannelsesinstitutionen. 43 mio. kr. er mange penge, det er jeg enig i, men der er jo et Folketings, som med vagtsomme øjne følger, at de midler, der bevilges, også bruges efter hensigten, og jeg tror, vi får meget glæde af den investering.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Det var jo fristende at forlænge debatten, for der er mange spørgsmål, der melder sig, men jeg respekterer, at den fungerende undervisningsminister skal videre.

Dog én ting: Om de frie skoler står der jo i bemærkningerne med den her lidt pudselige formulering, at man har en klar forventning om, at disse skoler indgår i evalueringen. Hvad ligger der egentlig deri? Ligger der muligheden for nogle meget klare sanktioner, f.eks. at man slår kassen i, eller er det mig, der foretager en fejl læsning? Hvad ligger der i det?

Undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.):

Der ligger udelukkende det i det, som ordene står for, nemlig en klar forventning om, at de frie skoler også vil ønske at være med i den proces, som jo kommer til at have en dynamik via evalueringsinstituttet med hensyn til udviklingen af kvaliteten, hvordan vi taler om det, hvordan vi får noget ud af det.

Hvis de frie skoler siger: Det er vi ikke interesseret i, er der overhovedet ingen mulighed for

konsekvenser af den type, at man lukker kassen i. Det kan der ikke være tale om. Det er en fri-villighed for de frie skoler, de kan vælge at være med. Undervisningsministeriet og jeg og den rigtige undervisningsminister forventer, at mange af de frie skoler af sig selv vil være med, men det er op til dem selv.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke for ministerens svar, men jeg finder det måske på den baggrund tilrådeligt, at man lige overvejer formuleringerne i bemærkningerne endnu en gang, så det ikke kan give anledning til misforståelser. Men tak for bekræftelsen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 90: Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser, lov om erhvervsskoler og lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen. (Fornyelse af de tekniske erhvervsuddannelser m.v.).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 13/11 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ove Fich (S):

Den overordnede målsætning for Socialdemokratiet er, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse med kvalitet i.

Den målsætning er central, fordi uddannelse er en vigtig forudsætning for, at man får udviklet sine evner og interesser og dermed sikrer sig mulighed for at indgå i arbejdslivet.

Lovforslaget om fornyelse af de tekniske erhvervsuddannelser skal ses som et delelement i regeringens samlede udspil om en styrkelse af uddannelsesområdet, hvor andre elementer bl.a. er en styrkelse af vejledningen af de unge og målretning af 10. klasserne.

Lovforslaget er en styrkelse af uddannelsesområdet for de tekniske erhvervsuddannelser ved, at de unge får et mere overskueligt, fleksibelt og imødekommende system, hvor uddannelserne er tilpasset individet i forhold til de unges forudsætninger og ønsker.

I den forbindelse er forslaget om en individuelt udformet uddannelsesbog vigtigt. Uddannelsesbogen er planlægningsredskabet og redskabet til at følge undervisningen op. Uddannelsesbogen skal endvidere have den funktion, at den sætter fokus på praktiskdelen i forhold til den samlede uddannelse.

Med indførelsen af kun syv indgange, der hver giver kompetence til flere hovedforløb, sikres overskueligheden. Samtidig sker specialiseringen først på et senere tidspunkt end i de nuværende ordninger, så de unge har længere tid til at bestemme sig for, i hvilken retning de vil gå. Det vil give et lavere frafald, fordi færre vælger fejl.

Med lovforslaget får de tekniske erhvervsuddannelser en bedre mulighed for at markere sig som ligeværdige til gymnasier og andre boglige uddannelser. Det skulle gerne bevirke, at de unge i højere grad har et reelt frit valg af, hvilken uddannelse de ønsker at gå i gang med.

Samtidig er det vigtigt for Socialdemokratiet, at de mindre bogligt indstillede unge får et bedre tilbud om uddannelse end hidtil. De får en individuel plan og kan stige af uddannelserne, men alligevel sikre sig kvalifikationer, der giver dem plads på arbejdsmarkedet. Deri ligger der fleksibilitet, men samtidig sikrer fleksibiliteten også, at de, der vil læse videre, kan sikre sig de nødvendige forudsætninger i de tekniske erhvervsuddannelser.

For Socialdemokratiet er det overordentlig positivt, men også nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter har arbejdet med ved udformningen af dette forslag og står inde for hovedlinjerne heri. Dermed er de nemlig forpligtet til at medvirke positivt til at gennemføre forslaget i praksis.